

Bosnić), renoviran je za javne priredbe. Memorijalni spomenici borcima i biste u parku rad su kipara Z. Cara. — Na obližnjem brežuljku Sv. Juraj nalazi se istoimena gotička crkvice, a ispod brijega je zavjetna crkvice Sv. Fabijana i Sebastijana iz 1849.

LIT.: B. Brozović, Vinodolska knežija i morska kupališta, Zagreb 1938. — R. Matejčić, Zaštita iskapanja rimske arhitekture u Selcima, Jadranski zbornik, 1962, 5. — Ista, Toč, spomenik maslinarstva i galerija Hajrudina Kujundžića, u knjizi: Selce, turistički razvitak 1894—1985, Selce 1986. — Ista, Spomenici sakralne arhitekture u Selcu, ibid. — Ista, Crikvenica, područje općine (turistička monografija), Zagreb 1987, str. 70—75. — Ra. Mat.

SELEM, Petar, arheolog i kazališni redatelj (Split, 23. V. 1936). Studirao arheologiju, povijest i povijest umjetnosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Na Književnome fakultetu u Strasbourgu habilitirao visoke studije egiptologije i umjetnosti te civilizacije staroga Bliskog istoka. Od 1965. predaje na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Posebno se bavi ant. kulturom i umjetnošću. Bavi se kazališnom režijom.

BIBL.: Stanje istraživanja sfinga carske palače u Splitu, Adriatica praehistorica et antiqua, 1970; Kretanje Ljube Babića, Republika, 1974, 12; Jerolim Miše u zavičaju, ibid., 1977, 4; Slika i simbol — naznake u vizualnoj komunikaciji u protodinastičkom Egiptu, Polja (Novi Sad) 1977, 217; Les religions orientales dans la Pannonie romaine, EPRO, Leiden 1980; Sretno jedinstvo svijeta — Slavko Kopač, Odjek (Sarajevo), 1981, 1; Priroda Dura Pulitike, ŽU, 1983, 36; Scenograf Boško Rašica, Forum, 1983, 7—9; Murtićev Dubrovnik, ŽU, 1985, 39—40; Goranka Vrus, Edizione d'arte, Pordenone 1987; Jurica Kezić, Kaštel Novi 1993. R.

SELVA, Giannantonio, tal. arhitekt (Venecija, 2. IX. 1751 — 22. I. 1819). U Veneciji je bio nadglednik javnih radova i profesor na Akademiji. Istaknuti je predstavnik ranoga klasicizma. Po narudžbi trogirskoga plemića Ivana Luke Garanjinu napravio je nacрте za više zgrada, ali ih je tek manji broj izveden (vrtlarova kuća i konjušnica u Garanjinovu parku). Neizvedeni su ostali projekt temeljite rekonstrukcije palače u središtu Trogira i projekti za razne gospodarske zgrade (staje, pčelinjak, kuće kolona i paviljon). Najvrednije je Selvino ostvarenje ljetnikovac na imanju u Divuljama gdje je Garanjin htio osnovati gospodarsku akademiju. Gradnja je započela vjerojatno 1832, ali je izgrađen samo središnji reprezentativni dio s polukružnim trijemom i jonskim stupovima.

LIT.: S. Piplović, Arhitekt Giannantonio Selva i klasicizam u Dalmaciji, Peristil, 1975 — 76, 18—19. — Ista, Garanjinov ljetnikovac u Divuljama, Prilozi — Dalmacija, 1975. — Sta. P.

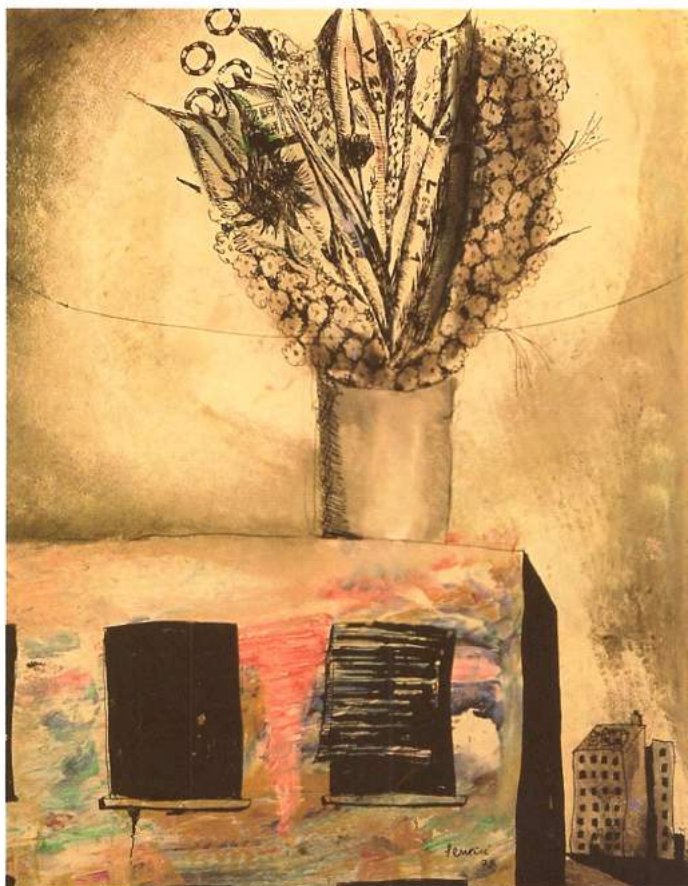
SENEČIĆ, Željko, slikar i scenograf (Zagreb, 18. I. 1933). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1956 (M. Detoni). Završio odsjek scenografije na Akademiji kazališne umjetnosti 1960. Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića 1956—60. Scenograf RTV Zagreb od 1957. Radi za kazalište (*Guslač na krovu*, *Koriolan*, *Sablasna sonata*), film (*Breza*, *Rondo*, *Kad čuješ zvona*, *Glembajevi*) i inozemne produkcije (*Isadora Duncan*, *Sacco i Vanzetti*). Scenski prostor oblikuje jednostavnim detaljima i izrazitim smislom za stvaranje atmosfere. Njegove slike na staklu lirske su vizije grada, cirkusa i klaunova. Snažnim kontrastiranjem tamnih i svijetlih boja, kao i naglašenim crtežom, prikazani motiv dobiva dramatična i ekspresivna obilježja (ciklusi *Ljetne igre*, 1985; *Moj grad*, 1988). — Samostalno izlagao u Zagrebu (1956, 1957, 1961, 1977, 1982, 1985, 1988, 1989, 1994), Beču (1967), Splitu (1971), Bologni (1969, 1979), Ženevi (1983, 1984, 1989), Madridu (1986, 1988), Lausanni (1986) i Grazu (1987). Piše drame i scenarije za filmove.

LIT.: T. Maroević, Željko Senečić (katalog), Zagreb 1985. — Z. Kuzmić, Željko Senečić (katalog), Zagreb 1989. K. Ma.

SENSER, Paulus Antonius, slikar (Osijek, sred. XVIII. st.). U franjevačkome samostanu u Visokom naslikao je 1753. veliku oltarnu sliku *Potpuni oprosti*, koja se odlikuje pokretima likova, lepršavošću draperija, nasmiješenim izrazima lica. Na osnovi tih obilježja pripisane su mu oltarne slike u franjevačkim samostanima u Kraljevoj Sutjesci, Osijeku, Slavenskome Brodu i u Dijecezanskome muzeju u Đakovu. Djela odaju snažnu umjetničku osobnost zreloga kasnog baroka.

LIT.: S. Rakić, Osječki slikar Paulus Antonius Senser, Peristil, 1990, 33. R.

SENJ, grad u S primorju. Na obližnjem brdu Kuku nalazilo se važno središte ilir. plemena Japoda. U rim. je doba *Senia* važno središte i municipij provincije Liburnije, o čemu svjedoče mnogobrojni arheol. nalazi. Od doseljenja Hrvata do XII. st. S. je u sastavu Gacke župe, 1185. gospodari Senja postaju templari, a 1271. prelazi u posjed krško-vinodolskih knezova, budućih Frankopana. God. 1469. postaje slobodni kraljevski grad i sjedište novoosnovane senjske kapetanije, koja je začetak hrv. Vojne krajine. God. 1527—1689. sjedište je senjskih uskoka. Oslobođanjem Like

Ž. SENEČIĆ, *Cvijeće*

od Turaka 1689. ponovno dolazi do trgovačkoga i pomorskog napretka Senja. Grad je 1943. bombardiran te su uništeni mnogi vrijedni spomenici.

Na području Senja i čitave biskupije od X. st. upotrebljavala se glagoljica a liturgija se služila isključivo na hrv. jeziku. Od mnogih je glag. natpisa najstarija tzv. *Senjska ploča* iz XI/XII. st. (Gradski muzej); to je ulomak pluteja s ostatkom glag. teksta i ukrasnoga ruba (pretpostavlja se da je plutej izvorno stajao u predromaničkoj crkvi Sv. Jurja, čiji su temelji otkopani 1964. u prizemlju tvrđave Nehaj). U Senju je 1493/94. osnovana glagoljska tiskara.

Srednjovj. je S. utvrđen u X. st. zidinama i kulama koje su oštećene 1242. za tatarske najezde. U doba knezova Frankopana dograđene su gradske zidine i kule a na J je strani izgrađen gradski *Kaštel* — kneževska rezidencija, tvrđava u kojoj se poslije nalazilo sjedište senjske kapetanije (od kraja XIX. st. adaptiran u dom učenika senjske gimnazije — poznati zavod Ožegovićianum). Krajem XV. st. ponovno su pojačane zidine i

SENJ U XVI. ST., gravura iz djela J. W. Valvasora *Die Ehre des Herzogthums Krain*

SENJ, Velika vrata

podignute nove kule: *Leonova kula*, *Lipica*, *Šabac*. U tako zaštićenu prostor u obliku peterokuta, prilagođena konfiguraciji terena, izgrađuje se srednjovj. Senj. Gradsku strukturu obilježavaju uske, krivudave ulice, oživljene lukovima i balaturama te drugim arhit. detaljima na pročeljima kuća. Veličinom i oblikom ističe se renesansno-barokni trg *Cilnica* (*Velika placa*) s klasicističkom fontanom u sredini. S I su strane trga uz *Kaštel* velika vrata iz 1779. na kojima završava Jozefinska cesta Karlovac – Senj. Na trgu *Mala placa* (tzv. *Campuzia*) nalazi se gotička gradska vijećnica s gradskom ložom iz XIV. st. Važne su arhit. cjeline kuća s renesansnim »lavljim dvorištem« iz XV. st., gotičko-renesansna kuća Vukasović iz XV. st. (barokna nadogradnja u XVIII. st.), kuća Homolić (poznatija kao kuća uskočkih vojvoda Daničića) s renesansnom triforom, kuća uskočkoga kneza Martina Posedarskoga s renesansnim kamenim pročeljem i kuća Domazetović zvana »Ferajna« iz XVIII. st.

Jednobrodna romanička katedrala *Sv. Marije* sagrađena je oko sred. XII. st. U XVIII. st. katedrali su dograđene dvije bočne lađe i postavljeni novi barokni oltari i namještaj. U crkvi se nalazi gotička grobnica senjskoga biskupa Ivana Cardinalibusa iz 1392. te renesansni reljef *Sv. Trojstva* iz 1491. s najstarijim prikazom hrv. grba. — Usred Senja stajala je do 1943. trobrodna renesansna crkva *Sv. Franje* (1559), znamenita po nadgrobnim pločama. Na Artu (Park senjskih književnika) nalazi se izvorno renesansna zavjetna mornarska crkva *Sv. Marije*, barokizirana u XVIII. st. Na brdu iznad grada stoji renesansna tvrđava *Nehaj*; sagrađio ju je 1558. senjski kapetan Ivan Lenković, a na njoj se nalazi njegov grb (nekada na crkvi *Sv. Franje*). Tvrđava je u osnovi četverokut s jakim zidinama, ima dva kata i male ugaone kule na vrhu; restaurirana je 1977. i u njoj se uređuje Muzej senjskih uskoka. Biskupski i kaptolski arhiv, velika knjižnica i zbirka sakralne umjetnosti XIII–XX. st. smješteni su u palači Carina iz XVIII. st. (župni dvor). *Gradski muzej* ima sjedište u palači Vukasović (zbirke arheol. nalaza, kamenih ulomaka i etnograf. predmeta).

LIT.: Senj, Hrvatski kulturni spomenici, I, Zagreb 1940. — M. Viličić, Arhitektonski spomenici Senja, Rad JAZU, 1971, 359. — A. Glavičić, Vodič po Senju i okolici, Senj 1974. — Senjski zbornik, I (1965); X–XI (1983–84). — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. A. Gl.

SENJANIN, GRGUR → GRGUR SENJANIN

SENJANOVIĆ, Petar, graditelj (Split, 14. I. 1876–17. VII. 1955). Završio Visoku tehničku školu u Beču. God. 1899–1913. radi na gradnji austr. državnih željeznica u Dalmaciji i u Tirolu te na povezivanju J i S Hrvatske ličkom i unskom željeznicom. Bio je upravitelj tehničkoga ureda u Splitu, gdje radi na obnovi gradskoga vodovoda, plinari, elektrifikaciji grada; 1914. izradio prvi regulacijski plan grada te pridonio donošenju građevinskih propisa za Split a zaslužan je i za izgradnju nove industrijske luke. Od 1929. direktor je Željezničke direkcije u Zagrebu; 1930–37. pomoćnik ministra za promet u Beogradu. — U ostvarenim projektima

(restauracija na Marjanu, 1912; vile Katunarić, Antičević, Manola, Tudor, 1910–14; zgrada Zadružnoga saveza, 1914–18; stubište na Marjan, 1922 — sve u Splitu) prisutni su utjecaji dalm. graditeljske tradicije te secesijske dekoracije. Neizveden mu je projekt Banovinske palače u Splitu (s J. Pičmanom, 1935). Pisao stručne i polemične članke o dalm. arhitekturi, problemima željeznice i luke. Njegov je arhiv pohranjen u Naučnoj biblioteci u Splitu.

BIBL.: O građevnim prilikama u Splitu, Jedinstvo, 1896, 68–73; *Dioklecijanova palača i položaj nove katedrale u Splitu*, Sloboda, 1907, 14; *Zur Frage der Erhaltung des alten Bischofspalastes in Spalato*, Split 1910; *Stil našeg doba*, Jug. 1911, 1; *Studija za situiranje nacionalnih spomenika i nove banovinske palače*, Split 1935; *Nova splitska luka u Solinsko-vranjickoj uvali*, Split 1939.

LIT.: D. Kečkemet, Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, 1976, 156–157. — S. Piplović, Doprinos Petra Senjanovića uređenju starog Splita, Kulturna baština, 1978, 7–8. — T. Premerl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1990. — M. Kezić, Arhitektura secesije u Splitu, Split 1991. D. Kt.

SERDAR, Višnja, fotografkinja (Zagreb, 13. VI. 1942). Završila Školu primijenjene umjetnosti 1962, potom studirala povijest umjetnosti u Zagrebu. Fotografira uglavnom lica djece i staraca te portrete umjetnika, senzibilno bilježeći izraz osobnosti. Fotografijama oprema kataloge i izložbe (*13 dana u NR Kini*, Zagreb 1975; *Drevna kineska kultura*, Zagreb 1984), monografije (*Ljerkina Njers*, 1990), akcije (Antiratna likovna keramička radionica, 1991–93) i knjige (*Ž. Čorak, Zagreb, pisani prostor*, Zagreb 1994) — Samostalno izlagala u Zagrebu, Karlovcu, Sisku i Varaždinu.

LIT.: Ž. Koščević, 13 dana u NR Kini (katalog), Zagreb 1975. — M. Baričević, Višnja Serdar (katalog), Zagreb 1978. — Ž. Koščević, Jesenja šetnja Pekingom (katalog), Zagreb 1985. R.

SERŠIĆ, Emil, arhitekt (Baška na Krku, 12. XII. 1927). Diplomirao je na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1958 (Z. Stričić). Radio je u projektinom birou »Löwy«, a od 1967. na čelu je »Tehnoprojekta« u Zagrebu. Rješava najraznovrsnije arhit. zadatke, od društvenih i poslovnih objekata do kolektivnih i individualnih stambenih zgrada. U njima iskazuje racionalan pristup i znatnu sposobnost prilagođivanja specifičnim uvjetima zadataka. Utemeljena na analitičkome postupku, njegova je arhitektura suzdržana po izrazu a funkcionalna po sadržaju. Samostalno je projektirao središnji društveni objekt (SKUC) u studentskome naselju »Sava« u Zagrebu (1979, dogradnja 1987), studentski dom »Podmurvice« u Rijeci, robnu kuću u Krku (1982), narodno sveučilište u Samoboru (1984), bogoslovno sjemenište u Rijeci (I. faza, 1986–87) i više kolektivnih i individualnih stambenih kuća na Krku, a u suradnji s M. Salajem hotel u Virovitici (1966), franjevačko sjemenište u Samoboru (1966) i crkvu *Sv. Križa* u Novom Zagrebu (1969). Stambeno-poslovni kompleks »Dubrava-Centar« u Zagrebu (1971) projektirao je u suradnji s R. Milinčevićem i K. Govekar. Suautor je natječajnih projekata za tipske dječje vrtiće u Zagrebu (1959), muzej u Beogradu (1961), robnu kuću u Sarajevu (1962) i hotel u Kruševcu (1964).

LIT.: Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, Arhitektura, 1986, 196–199. — I. Maroević, Zagrebačka arhitektura osamdesetih godina, Radovi IPU, 1992, 16. Ž. D.

SERTIĆ, Zdenka, slikarica (Sv. Ivan Zelina, 16. I. 1899 — Zagreb, 19. XII. 1986). Studirala na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu od 1917 (Lj. Babić). Usavršavala se u Berlinu (1922) i Parizu (1925). Radila je u Etnografskome muzeju u Zagrebu. Likovno je obrađivala motive na čipkama i vezovima, ukrase na tikvicama, pisanicama, keramičkom posudu i preslicama. Izradila je mnogobrojne ilustracije za studije i knjige *O tehnikama ženskog ručnog rada* (1928), *Folklore in Jugoslavien-künstlerische Gestaltung* (1957) i *Zehn Reisen durch die jugoslawische Folklore* (1966). Njezini prikazi nar. nošnji reproducirani su na plakatima, razglednicama i poštanskim markama. Sudjelovala na izložbama u zemlji i inozemstvu (Zagreb, Osijek, Pariz, Barcelona, Berlin, Zürich, Bruxelles, Rotterdam).

LIT.: V. Zlamalik, Folklor u umjetnosti Zdenke Sertić, Vijesti MK, 1963, 6. — R. Gotthard-Skiljan, Plakat u Hrvatskoj do 1941 (katalog), Zagreb 1975. — Z. Tonković, Grupa hrvatskih umjetnika 1936–1939 (katalog), Zagreb 1977. M. Bač.

SESVETE, selo I od Zagreba. Župna crkva *Svih Svetih* barokna je građevina s kupolom sagrađena oko 1756; oslikana je baroknim zidnim slikama. Na glavnom pročelju ima dva zvonika, a na prozorima lijepe rešetke od kovana željeza. U crkvi su dva ranobarokna kaleža, rokoko kalež i monstranca, pacifikal i svijećnjak. Jednokatna kurija sagrađena je 1784. Zavičajni muzej Prigorja u Sesvetama, osn. 1977, smješten je u baroknoj kuriji i sadrži arheol., etnograf. i pov. zbirku.

LIT.: A. Horvat, U povodu dilema o crkvi u Sesvetama, Iz starog i novog Zagreba, V, Zagreb 1974. R.